

3. Шишка Р. Б. Характеристика, типи та види договорів / Р. Б. Шишка // Права та управління. – № 3. – 2011. – С. 369–380.

4. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів за законодавством України: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.ю.н. 12.00.03 / Г. А. Осетинська. – К. : 2006, – 20 с.

5. Борисова В. І. Цивільне право / В. І. Борисова. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – Т. 2. – 552 с.

УДК 378.78:004.738.5 (043.2)

Рассомахіна О.А., к.ю.н.,
Київський університет права НАНУ, м. Київ, Україна

ВИДИ ПОРУШЕНЬ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ

Створення належного механізму захисту прав інтелектуальної власності в державі є необхідним елементом механізму захисту прав і свобод людини і громадянина. За сучасних умов розвитку українського суспільства особливо гостро постала необхідність вироблення та нормативного закріплення ефективного механізму захисту авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет.

Законодавство ЄС та США виділяє такі види порушень авторського права і суміжних прав в мережі: прямі правопорушення, які полягають у порушенні виключних прав діями певних осіб; непрямі правопорушення, які є діями осіб, які допомагають прямим порушниками, а також дії, які сприяють вчиненню правопорушення та здійснюються без вини особи (в основному це стосується діяльності Інтернет сервіс-провайдерів). Питання про відповідальність останніх є дискусійним. Відповідно до законодавства США у позові про порушення авторського права позивач має довести: 1) наявність авторського права, строк дії якого триває; 2) вказати, які дії порушують авторське право, наприклад, копіювання захищених складових охоронюваної роботи; 3) що відповідач використовує дані копії з порушенням норм Розділу 106 Закону США про авторське право, тобто порушує надані правоволодільцю право на відтворення, розповсюдження та публічний показ охоронюваного твору. Використання твору зазначеними способами без дозволу правоволодільця становить собою пряме порушення авторського права. Щодо дій, які є копіюванням. В цілому копіювання полягає у передачі або сповіщенні файлу, який містить охоронюваний твір. Судова практика США розглядає як копіювання завантаження та скачування комп'ютерних файлів, запис комп'ютерного файлу в ROM, а також передачу/зберігання комп'ютерного файлу на жорсткому диску комп'ютера. Щодо порушення

права на відтворення слід зазначити, що відповідач може безпосередньо нести відповідальність за недозволене відтворення охоронюваних творів іншою особою, якщо відповідач своїми діями сприяє вчиненню правопорушення. У США існує численна судова практика щодо даної групи правопорушень, хоча в цілому відповідно до розділу 512 Закону про авторське право у цифровому тисячолітті сервіс-провайдери звільняються від відповідальності за пасивну передачу або зберігання власними користувачами контенту, що порушує права. Порушення права на розповсюдження не вимагає доведення, що відповідач здійснював активні дії для поширення твору. Із даним порушенням даного права часто пов'язані також порушення права на публічний показ, які мають такі самі межі доведення. Непрямі правопорушення пов'язані із відповідною теорією та субсидіарною відповідальністю. Відповідальність у таких випадках покладається на особу, коли така особа безпосередньо не є відповідальною за правопорушення. Відповідно до судової практики США відповідач відповідальний за непряме правопорушення, якщо він знав про діяльність, що порушує право та сприяє, спричиняє та здійснює матеріальний внесок у протиправну діяльність іншої особи. Для доведення непрямого правопорушення, позивач має зазначити: 1) в чому полягає пряме порушення прав на охоронюваний об'єкт; 2) відповідач знає про протиправну діяльність; 3) відповідач сприяє, спричиняє та здійснює матеріальний внесок у протиправну діяльність; 4) інколи необхідно довести істотну участь відповідача як третьої особи у правопорушенні; 5) важливим фактором для встановлення даного правопорушення є також отримані відповідачем вигоди від протиправної діяльності, при цьому вигода має бути не обов'язково прямою, наприклад, привабливість для потенційних споживачів. Відповідно до судової практики США вимога про застосування субсидіарної відповідальності не вимагає, щоб відповідач був обізнаний про правопорушення. Таким чином, навіть необізнаний правопорушник несе відповідальність за правопорушення, коли: 1) має безпосередній фінансовий інтерес щодо протиправної діяльності; 2) має право та можливості здійснювати нагляд за діяльністю, яка спричиняє правопорушення [1, р.252–254]. Відповідно до розділу 504 Закону про авторське право США у випадку винного правопорушення позивач може вимагати стягнення фактичних збитків та упущеної вигоди або визначену законом компенсацію. Порушення вважається вчиненим умисно, якщо відповідач знав про те, що його дії становлять правопорушення або, якщо такі дії були вчинені з необережності. У розділі 506 передбачено кримінальну відповідальність. Крім того, законодавство США передбачає дії, які не підпадають під категорію порушення авторського права: 1) копіювання комп'ютерних програм як необхідна дія для використання комп'ютерної програми; 2) добросовісне використання.

Відповідно до Закону ФРН про авторське право стосовно прямих та не-прямих порушників можна вживати такі заходи захисту: 1) отримувати інформацію про обсяг правопорушення; 2) вимагати припинення дій, що порушують права; 3) вимагати відшкодування збитків; 4) отримувати компенсацію витрат, які включають витрати на правову допомогу; 5) знищення та вилучення контенту, що порушує права. Щодо дій, які сприяють вчиненню правопорушення, у законодавстві передбачені такі заходи захисту: 1) отримувати інформацію про обсяг правопорушення, що вчиняється третьою особою; 2) отримувати компенсацію витрат, які включають витрати на правову допомогу; 3) знищення та вилучення контенту, що порушує права; 4) а також відповідно до Німецького закону про телекомунікації отримувати інформацію щодо даних про трафік [2, с.96–106].

Враховуючи викладене, слід зазначити, що Закон України «Про авторське право і суміжні права» потребує удосконалення щодо встановлення видів порушень авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет, а також доповнення існуючих способів захисту авторського права і суміжних прав для умов Інтернет, зокрема такими як знищення та вилучення контенту, що порушує права. Потребує врегулювання порядок отримання інформації про обсяг правопорушення, даних про трафік та інші технічні питання, що пов'язані із встановленням факту правопорушення в мережі. Крім того, потребує врегулювання питання про відповідальність Інтернет сервіс-провайдерів та заходи захисту авторського права і суміжних, які вони можуть здійснювати. Дане питання можна врегулювати також і у Законі України «Про телекомунікації», які мають бути дієвими. В Україні вироблені певні механізми захисту авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет. Зокрема, у Законі України «Про телекомунікації» від 18.11.2003 р. № 1280-IV, Правилах надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 р. № 295 передбачено, що провайдери телекомунікацій мають право відключити на підставі рішення суду кінцеве обладнання, якщо воно використовується абонентом для вчинення протиправних дій (пункт 9 ч.1 ст.38 Закону, пункт 55 Правил). В угодах між користувачами послуг та адміністраціями сайтів (операторами сайтів, адміністраторами доменів (сайтів), адміністраторами порталів тощо) щодо розміщення інформації на веб-сайті (порталі) можуть визначатися засоби правового впливу адміністрації сайтів щодо дій користувачів з розміщення інформації: її перевірка, видалення, закриття доступу до неї тощо. Наведені в угодах між користувачами послуг та адміністраціями сайтів засоби правового впливу адміністрації сайтів щодо дій користувачів з розміщення інформації мають отримати статус нормативно-правових актів.

Література

1. Albert, G. Peter, 1964 – Intellectual property law in cyberspace/ G. Peter Albert, Jr. – BNA Books, Washington, 1999.
2. Фаренвальд А. Законодавство ФРН та судова практика щодо порушень авторського права у мережі / Арнольд Фаренвальд // Охорона прав інтелектуальної власності в Україні та Європейському Союзі: політика, законодавство, практика: міжнародна конференція, 15–16 червня 2011 р.: матеріали міжнародної конференції. – К., 2011. – С. 96–106.

УДК 347.795.4 (043.2)

Самойленко Г. В., к.ю.н., доцент,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

СУТНІСТЬ ПРАВОВІДНОСИН З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Тут варто зазначити ЦК України 2003 року. Попри те, в сфері правового регулювання перевезень пасажирів він має загальнорегулятивний, а подекуди й декларативний характер, що зумовлене значною кількістю бланкетних норм. Як наслідок – дані відносини регулюються здебільшого підзаконними актами, що не є виправданим з точки зору цінності прав пасажирів.

Порушення прав пасажирів свідчать про певні недоліки та прогалини в механізмі правового регулювання відносин з перевезення пасажирів. Обрана тема є актуальною, тим більше, що в умовах монополізації ринку перевезень пасажирів на різних видах транспорту ринкові конкурентні механізми в Україні не діють.

Природно, що основну роль в регулюванні правовідносин з перевезення пасажирів грають закон і договір. Тому більшість дослідників свої наукові вишукування направляють на комплексне дослідження сформованих договірних конструкцій, а не на правовідносини, ними регульовані. В той же час постійно ведеться про необхідність створення адекватного механізму правового регулювання правовідносин. Звернімося до цього питання. Хропанюк В. Н. елементами останнього визначає: норми права, правовідносини та акти реалізації юридичних прав та обов'язків [1, с. 339].

Діалектичний підхід дозволяє внести певні корективи в дану систему елементів механізму правового регулювання. Більшість цивільних правовідносин виникає на підставі договорів. З цього випливає, по-перше, що договір є підставою виникнення конкретного цивільного правовідношення; по-друге, правилом поведінки для конкретних учасників цих відносин. Тут варто зазначити, що Вітрянський В. В. визначив три смисли: договір – правочин, договір – правовідношення, договір – документ [2, с. 23].